

סליחה, מי אחראי על הילד הזה? הצורך במדיניות לאומית לשילוב בינה מלאכותית בטיפול הפריה חוץ גופית

ד"ר אורית צ'רני גולן האקדמית עמק יזרעאל
oritg@yvc.ac.il

רקע

תחום הפוריות בישראל הינו תחום מרכזי בחברה הישראלית והינו חלק מסל שירותי בריאות בישראל. מערכת הבריאות בישראל ידועה שמממנת טיפולי פוריות באופן נרחב ביחס למדינות ה-OECD - אולם אחוזי ההצלחה של הפריה חוץ-גופית (IVF) בישראל (נכון ל-2024 - 22.5%) ובארה"ב (כ-30%). כחלק מהתקדמות טכנולוגיות ורצון לקבל תוצאות טובות יותר יש ניסיון לכלול בינה מלאכותית (AI) כחלק מהליך לבחירת עוברים. למעשה עובר ללא "מגע יד אדם" כבר נעשה עד החזרה להפריה חוץ גופית פורסם לראשונה באפריל האחרון (Mendizabal-Ruiz et al. 2025). בישראל טרם עוצבה מדיניות, והדבר מעורר חששות הנוגעים לפרטיות, נגישות ושוויון.

שיטות מחקר

סקירה מערכתית של ספרות רגולטורית ורפואית והשוואה בין הנחיות בינלאומיות עדכניות.

מטרות

לבחון אילו עקרונות מדיניות נעשים כיום בעולם ונדרשים כדי להבטיח מדיניות, בטוחה ושקופה ונגישה של AI בטיפול IVF בישראל

ממצאים

- קיים פער רגולטורי: כיום אין תקן מחייב לשקיפות אלגוריתמית או לבדיקה חיצונית של דיוק והטיות.
- הסכמת מדעת ושקיפות: יש צורך בהול במתן ידע למטופלות על עיבוד הנתונים והסיכונים כמו גם שמירה על הזכות לסרב להיות חלק מהפרקטיקה הזו.
- חשש להטיה ואפליה: יש חשש כי האלגוריתמים ייצר הטיה ויסנן מחלות כשיום אנו יודעים לטפל בהם.
- שימוש בבינה מלאכותית מעלה שאלות מדיניות לגבי אי-שוויון ונגישות לשירותים לכלל האוכלוסיות.

מסקנות והמלצות

- יש לאמץ מדיניות שימוש ב AI בטיפול הפריה חוץ גופית IVF הכוללת:
- הקמת צוות רב מקצועי לקביעת רגולציה מתמשכת ייעודית לשימושי תוכנה רפואיים מבוססי AI (כמו בבחירת עוברים) לבחינה יעילות השימוש וגם צדק חלוקתי והגנה על הפרטיות. על הרגולציה לכלול חובת הערכה חיצונית שנתית.
 - שקיפות: גילוי לציבור על מקורות נתונים, מדדי ביצוע והטיות ידועות.
 - מודל הסכמה מודעת מעודכן: טופס תמציתי המציג את שיעור הטעות והתכנות הטעות וזכות בחירה בליווי אנושי בלבד שאינו כולל שימושי בינה מלאכותית.
 - שוויון- יש להשקיע בהקמת במאגרי מידע הכולל מגוון רב של אוכלוסייה לשיפור דיוק האלגוריתמים באוכלוסיות שונות.
- יישום המלצות אלו בהתבסס על הרגולציה בעולם יאפשר שימוש מיטבי עם הזהירות הנדרשת. יפחית חששות ויצמצם סיכונים תוך בניית אמון שיפור התוצאים בהליך הפריה חוץ גופית.